

Jussi Mikkonen

Räppäristä levylaulajaksi

Kehityskertomus Hätä-Miikan debyyttilevyn laulutuotantoprosessista

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muusikko (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

19.11.2015

Tekijä(t) Otsikko	Jussi Mikkonen Räppäristä levytulajaksi - Kehityskertomus Hätä-Miikan debyyttilevyn laulutuantoprosessista
Sivumäärä Aika	27 sivua + 2 liitettä 19.11.2015
Tutkinto	Muusikko (AMK)
Koulutusohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Tuottaja-teknologi
Ohjaaja(t)	Lehtori Jukka Väisänen Lehtori Reijo Karvonen
<p>Opinnäytetyössäni pureudun Hätä-Miikan debyyttisoololevyn tuotantoprosessiin ja analysoin artistin suoritusta laulajana sekä omaa työskentelyäni tuottajana. Työni on kehityskertomus, jonka kohteena ovat aloittelevan laulajan eli Miikka Niirasen tuottamiseen liittyvät ilmiöt ja hänen kehityksensä havainnointi tämän prosessin aikana.</p> <p>Tarkasteltavan levyprojektin päätavoitteena oli tuottaa uskottava pop/rock-julkaisu artistille, jonka taustat olivat enimmäkseen rap-musiikissa. Pyrkimyksenäni oli siis luoda Miikalle mahdollisimman hyvät puitteet työskentelyyn ja tukea häntä omalla toiminnallani levytuotannon yhteydessä. Raportoin lisäksi työssäni kohtaamistamme ongelmakohtia ja niihin löytämistämme ratkaisuista. Avaan myös laajasti Miikan musiikillista taustaa, jotta tuotantoprojektini näkökulmat ja lähtökohdat ovat lukijalle mahdollisimman selviä. Työni lähteenä käytän enimmäkseen Miikan kanssa tehdyn haastattelun materiaalia sekä omia muistiinpanojani äänitystilanteista.</p> <p>Työni on suunnattu lukijalle, jolle musiikin termit ja teknologia ovat jo entuudestaan tuttuja. Tarkoitukseni ei ole kuitenkaan paneutua työssäni studiotekniikan yksityiskohtiin vaan enemmänkin pohtia tekniikan roolia laulajan apuvälineenä. Tuotantotyöni tulokset konkretisoituvat luvussa 7, jossa analysoin viittä eri Miikan laulamaa äänitettä vuosilta 2011-2015. Toivon, että työstäni löytyy tuoreita näkökulmia ja oivalluksia samanlaisten töiden parissa toimiville.</p>	
Avainsanat	laulutuoanto, studiotyöskentely, äänittäminen

Author Title	Jussi Mikkonen How to Make a Singer Out of a Rapper – Production of Hätä-Miikka's Debut Solo Album
Number of Pages Date	27 pages + 2 appendices 19 November 2015
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Pop & Jazz Music
Specialisation Option	Music Production
Supervisors	Jukka Väisänen, MMus Reijo Karvonen, MMus
<p>My final project involves the production process of the debut solo album of an artist called 'Hätä-Miikka'. The project report analyzes my own productions methods and the development of the artist as a singer during this project.</p> <p>The main goal of this recording project was to produce a quality pop/rock album for an artist, who has been mostly making a career in rap music. I wanted to provide Miikka with the best possible ground to work on and support him with my own actions during the production process. In the report, I also write about the problems we faced and the solutions we found. I cover Miikka's musical background thoroughly, because I want the angles and premises of our project to be as clear as possible to the reader. The sources for my work are mostly my interview with him and my notes from our studio sessions</p> <p>My work is targeted at a reader who is already familiar with the terms and theory of music technology. I do not go in to the details of studio technology, but rather contemplate the role of technology as a tool for the singer. I discuss the results of my work and analyze five recordings of Miikka's singing during the period of 2011-2015. Hopefully my work provides some fresh ideas and perspectives for people in the same line of work.</p>	
Keywords	singing, studio, production, recording

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Räppäämisen ja laulamisen erot	2
3	Miikan musiikillinen historia	3
3.1	Musiikki osana Miikan nuoruutta	3
3.2	Minä ja Miikka	4
3.3	Melodinen laulaminen ja Zen-Miikka	5
3.4	Melodinen laulaminen ja pääprojekti Gasellit	7
4	Persaukinen ystäväsi - Hätä-Miikan debyyttisooloalbumi	8
4.1	Tuotantoprojektista opinnäytetyöksi	8
4.2	Näkökulma ja roolitus	10
5	Levyn tuotantoprosessi	10
5.1	Kappaleiden kirjoitus ja demon tekeminen	11
5.2	Äänittämisen tekniikka	12
5.2.1	Tila	13
5.2.2	Mikrofoni	13
5.2.3	Mikrofonietuaste	14
5.2.4	D/A-muunnos ja kuuntelun rakentaminen äänitystilanteessa	14
6	Kättä pidempää äänitystilanteeseen	15
6.1	Äänen avaaminen	16
6.2	Tuen löytäminen	16
6.3	Jännityksen purkaminen	17
6.4	Ongelmatilanteita ja ratkaisuja	18
7	Miikan kehitys laulajana	20
7.1	Zen-Miikka – <i>Haikeat sävelet</i> (äänitetty vuonna 2011)	20
7.2	Hätä-Miikka – <i>Remu</i> , demo (äänitetty vuonna 2014)	21
7.3	Hätä-Miikka – <i>Remu</i> , levyversio (äänitetty vuonna 2014)	22
7.4	Hätä-Miikka – <i>Kuuntele</i> , demo (äänitetty vuonna 2015)	23
7.5	Hätä-Miikka – <i>Kuuntele</i> , levyversio (äänitetty vuonna 2015)	24
8	Pohdinta	25

Liitteet

Liite 1. Äänitelliite

Liite 2. Haastattelukysymykset

1 Johdanto

Erikoisosaamiseni ja vahvuusalueeni työelämässä ovat käyneet minulle yhä selvemmiksi opintojeni loppupuolella. Viime vuosina olen työskennellyt pääosin äänentoistotöiden ja modernin laulutuotannon parissa ja siksi halusinkin, että opinnäytetyöni käsittelee näistä jälkimmäistä. Levyprojektien toteuttaminen on ollut minulle eräänlainen kutsumus jo nuoresta pitäen. Tee-se-itse –mentaliteetti on leimannut minun ja ystäväni musiikin tekemistä aina. Oman musiikin kirjoittamisen lisäksi kiinnostus musiikin tekniseen puoleen on ollut suuri ja siksi olen halunnut oppia myös äänittämään ja miksaamaan tuotokseni.

Ystäväni Miikka Niiranen on ollut yksi tärkeimmistä rikoskumppaneistani musiikin saralla noin kuuden viimeisen vuoden ajan. Tänä aikana oman musiikin tekeminen on muuttunut meille harrastuksesta osa-aikaiseksi ammatiksi. Eräs viimeisimmistä yhteisistä projekteistamme oli Miikan debyyttisoololevyn teko. Miikan halu luoda jotain meille entuudestaan tuntematonta, haastoi minua tuottajana ja loi otollisen maaperän tutkivalle opinnäytetyölle.

Työni on kehityskertomus, jonka tarkoituksena on keskittyä aloittelevan laulajan tuottamiseen liittyviin ilmiöihin ja havainnoida Miikan kehitystä tämän prosessin aikana. Haluan tutkia millä keinoin pääsemme työssämme maaliin, kun tavoitteena on tuottaa uskottava pop/rock-julkaisu artistille, jonka taustat ovat pääosin rap-musiikissa. Pyrkimyksenäni on luoda Miikalle mahdollisimman hyvät puitteet työskentelyyn ja tukea häntä omalla toiminnallani levytuotannon yhteydessä. Raportoin lisäksi työssäni kohtaamistamme ongelmakohdista ja niihin löytämistämme ratkaisuista. Avaan myös laajasti Miikan musiikillista historiaa, paikoitellen jopa kaunokirjallisin tavoin, jotta tuotantoprojektini näkökulmat ja lähtökohdat ovat lukijalle mahdollisimman selviä.

Opinnäytetyöni on suunnattu lukijalle, jolle musiikin termit ja musiikkiteknologia ovat jo entuudestaan tuttuja. Tarkoitukseni ei ole käsitellä yksityiskohtaisesti alaan liittyviä termejä. En halua myöskään paneutua työssäni studiotekniikan teknisiin yksityiskohtiin vaan pohtia tekniikan roolia laulajan apuvälineenä. Toivon, että työstäni löytyy tuoreita näkökulmia ja oivalluksia samankaltaisten töiden parissa toimiville.

Haastattelin Miikkaa työtäni varten levyprojektin päätyttyä. Miikan henkilökohtaiseen elämään liittyvät taustatarinat ovat hänen itsensä haastattelussa esille tuomia ja lopullinen teksti on hyväksytetty hänellä ennen julkaisua. Haastattelukysymykset löytyvät liitteestä 2.

2 Räppäämisen ja laulamisen erot

Melodisen laulamisen ja puhelaulamisen erottaminen toisistaan saattaa olla paikoitellen haastava tehtävä. Asia on ollut mieleni päällä eritoten viime vuosina, kun rap-musiikki on tullut osaksi suomalaisen pop-kulttuurin valtavirtaa. Tyyllilajit ovat alkaneet sulautua yhteen ja välillä on vaikea hahmottaa mistä räppääminen loppuu ja laulaminen alkaa. Nykyaikaisen pop-musiikin kuluttajan näkökulmasta tämä ei tunnu olevan edes tarpeellista. Miikan levyn ja etenkin opinnäytetyöni tekemisen kannalta, on ollut hyvä pohtia niitä piirteitä, jotka erottavat nämä esitystyyliä toisistaan. Vanhoja levytyksiä tutkimalla pyrin paikallistamaan niitä piirteitä, jotka mielestäni erottavat räppäämisen laulamisesta ja runonlausumisesta.

Vuonna 1979 rap-musiikki nosti päätänsä ensimmäisen kerran sellaisessa muodossa kuin sen nyt tunnemme. Saman vuoden maaliskuussa The Fatback Band julkaisi *You're My Candy Sweet* –singlen B-puolella kappaleen nimeltä *King Tim III (Personality Jock)* (1979, XII). Musiikillisesti kappale on bändille luonteenomaista disco-funkkia, mutta sisältää kolme yli kahdentoista tahdin säkeistöä, jossa solisti Tim Washington puhuu rytmisesti ilman tunnistettavaa melodiaa. Säkeet muodostavat parillisia kokonaisuuksia, joissa kahden perättäisen tai joka toisen tahdin viimeiset sanat ovat toistensa riimejä. Saman vuoden syyskuussa julkaistiin myös The Sugarhill Gang –yhtyeen kappale *Rapper's Delight* (1979, Sugarhill Gang), jota usein siteerataan historian ensimmäiseksi rap-kappaleeksi merkittävän kaupallisen suosionsa johdosta. *Rapper's Delight* ei tosin sisällä puhelaulamisen lisäksi yhtään tunnistettavaa laulettua melodiaa, toisin kuin *King Tim III*.

Spoken Word –runoutta on levytetty pitkään ennen 80-luvun taitetta ja onkin joissain muodoissa ollut tietynlainen räppäämisen esiaste. Afroamerikkalaisista runoilijoista ja muusikoista koostunut ryhmä The Last Poets purki poliittisesti latautunutta tekstiään muotoon, joka muistuttaa vahvasti rap-musiikkia jo debyyttialbumillaan *The Last Poets* (1970). Runonlausujat tulkitsevat tekstiään hypnoottisen perkussiokompin päälle ilman

tunnistettavia melodioita. Rap-musiikille ominainen rytmisen vuorovaikutus muun musiikin kanssa jää kuitenkin suurimmaksi osaksi saavuttamatta, eivätkä rivit muodosta johdonmukaisia parillisia kokonaisuuksia. Gil-Scott Heronin Spoken Word -kappale *The Revolution Will Not Be Televised* (1971, Pieces of a Man) on tyyllisesti hyvin lähellä The Last Poetsin prototyyppi-räppiä, mutta Heronin yhtyeen groovaava funk-komppaus tuo musiikin kuulokuvan askeleen lähemmäksi The Fatback Bandin –kappaletta.

Rytmiikkään ja tanssittavan funk-musiikin elementit, niiden samplaaminen ja toisintaminen on ollut osa rap-musiikkia sen synnystä asti. Myös puhelaulamiseen viittaavaa huudahtelua ja osittain melodiatonta laulamista esiintyi funkissa jo 1960-luvulla. Esimerkiksi James Brownin laulutulkinta risteilee hänen kappaleissaan sujuvasti melodioiden ja melodiattomuuden välimaastossa. Vuonna 1969 julkaistu *Mother Popcorn (You Got To Have a Mother For Me)* (1969, It's a Mother) sisältää monta hyvää esimerkkiä, jossa laululinja alkaa selkeästi määriteltävillä soivilla äänillä, mutta päättyy puhesointiin. Kappaleessa on myös monenlaisia päinvastaisia variaatioita ilmiöstä.

Tärkeimmät rap-tulkinnan määrittävät tekijät ovat siis mielestäni tunnistettavan melodian puute, vahva rytmisen vuorovaikutus taustamusiikkiin ja parillisten muotojen ilmeneminen. Näitä muotoja voi rikkoa, mutta mikäli kappaleessa ei ilmene lainkaan kyseisiä musiikillisia ilmiöitä, on esitystapa helposti tulkittavissa joksikin muun esittämisen lajiksi.

3 Miikan musiikillinen historia

Hätä-Miikka, eli Miikka Niiranen, on hyvä ystäväni ja työtoverini. Tässä luvussa avaan niitä musiikillisia ja sosiaalisia taustoja, jotka ovat vaikuttaneet Miikan muusikon uraan sekä yhteiseen työskentelyymme vuosien varrella.

3.1 Musiikki osana Miikan nuoruutta

Muusikkona Miikka kuvailee itseään itseoppineeksi. Musiikkileikkikoulua lukuun ottamatta, hän ei ole saanut muuta ulkopuolista pedagogista opetusta. Ennen teini-ikää musisointi tapahtui muun muassa kitaran tapailuna kotioiloissa. Kolmannen luokan kynnyk-

sellä nuori Miikka haki paikkaa musiikkipainotteiselta luokalta, mutta laulaminen pääsykokeissa oli sisäänpääsyn tiellä. Harrastus jatkui täten omatoimisena muissa merkeissä.

Yläaste-ikäisenä omaehtoinen bänditoiminta tuli kuitenkin kuvioihin. Miikka soitti kitaraa Deapre-nimisessä grindcore-yhtyeessä, jonka parissa he tehtaivat demoja ja omakustannelevyjä omin voimin. Kolmesta alaikäisestä koltiaisesta koostuvan trion toiminta herätti kiinnostusta äärimetalliyhteisössä ja poiki positiivista palautetta sekä keikkoja. Miikka ja muut Deaprelaiset pääsivät todistamaan omin silmin oikeita keikkatilanteita ja takahuonetiloja, joihin alaikäisillä kaveruksilla ei olisi muuten asiaa ollut. Bändin elinkaari oli lopulta noin kolme vuotta ja päättyi hyvässä hengessä vuonna 2005 erimielisyyksiin toiminnan tavoitteellisuuden asteista.

Deapren jälkeiseen bändihistoriaan kuuluu myös luku Miikasta Once Upon a Time –nimisen vaihtoehto-rock -yhtyeen laulajana. Porukka koostui vanhoista tutuista ja lukiokavereista. Bändin laulusolistina oleminen ei kuitenkaan ollut Miikalle itsestäänselvyys vaan aiheutti ristiriitaisia tunteita. Bändikavereille harjoitustilanteessa laulaminen ei tuntunut miellyttävältä, vaan esiintymiseen piti hakea rohkaisua pullosta. Jännitys ja muille laulaminen oli sen verran epämiellyttävää, että yksiäkään selväpäisiä lauluharjoituksia ei siunaantunut. Lopulta vasta muutaman julkisen esiintymisen jälkeen, Miikan yhtyetoverit totesivat heidän ja laulusolistinsa yhteistyön tulleen tiensä päähän.

3.2 Minä ja Miikka

Tutustuimme Miikan kanssa ensi kertaa vuoden 2006 korvilla yhteisten ystäviemme kautta. Pyörimme samoissa juhlissa ja keskustelimme lähinnä musiikista. Se oli helppoa, sillä Miikka omaa mainittavan kokoisen levyhyllyn lisäksi laajan yleistietämyksen aiheesta. Nuori mies oli puhelias, ystävällinen ja helposti lähestyttävä, jopa hetkittäin hyperaktiivinen. Olemuksesta paistoi halu viihdyttää ystäviä ja tuoreita tuttavuuksia. Näitä ominaisuuksia olen aina pitänyt Miikan suurina vahvuuksina musiikkiuralla edettäessä. Lisänimi ”Hätä” oli siunaantunut hänen lukiokavereiltaan jo ennen varsinaisen artistiuran alkua ja toimii mielestäni kaikessa osuvuudessaan mainiosti sekä artisti- että lempi-

nimenä. Kitaramusiikin lisäksi räppääminen oli tärkeä kanava Miikan musiikilliselle ilmaisulle. Jopa tunteja kestävä freestyle-räpit¹ niittivät mainetta viihdyttävyydellään ystäväpiireissämme. Tekeillä oli tuolloin myös vahvalla ajatuksen asteella Hätä-Miikan soolokausi, joka tulisi näkemään lopulta päivän valon vasta vajaan kymmenen vuoden päästä.

Pitkään mielessä ollut rap-projekti konkretisoitui hieman eri muodossa loppuvuonna 2008, kun Miikka, Tuomas Pietikäinen ja Pekka Salminen perustivat Gasellit-yhtyeen. Intoa ja ideoita riitti, mutta tekniseen toteutukseen tarvittiin apua. Pohjien ohjelmointi, äänitys, miksaus ja masterointi sujuivat minulta ystävän palveluksena. Ensimmäisiä kappaleita tehdessä kehitys oli hämmästyttävän nopeaa ja porukan potentiaali alkoi olla minulle selvä. Kahdeksan kappaleen omakustannejulkaisu näki päivänvalon 2010 ja keikkokojakin alkoi ilmaantua. Live-esiintymisissä roolini oli soittaa taustanauhat ja tuplata räppejä. Tässä vaiheessa totesimme panokseni projektissa olevan sen verran merkittävä, että yksinkertaisinta olisi liittyä bändiin. Tulot ja menot jaettaisiin tasan. Viiden vuoden, kolmen albumin ja kahden levytyssovimuksen jälkeen, näin olemmekin aina toimineet.

3.3 Melodinen laulaminen ja Zen-Miikka

2010 oli Miikan elämässä murroksellista aikaa. Esikoisjulkaisu räppärinä oli ulkona ja keikkapyyntöjä alkoi pulpahtella jopa Helsingin ulkopuolelta. Myös yksityiselämän puolella oli hiljattain tapahtunut kokoonpanomuutoksia. 21-vuotiaan identiteetti oli muovautumisvaiheessa.

Eräänä krapulanhöyryisenä sunnuntaina ajelimme autolla Miikan kanssa ja lauleskelimme kieli poskessa radion tahtiin. Modernin R&B:n² visionäärin R. Kellyn kappale *Echo* (2009, Untitled) herätti meissä hilpeyttä, mutta samalla myös luovia ajatuksia. Voisimmeko mekin saada aikaiseksi jotain yhtä hersyvän hauskaa ja iskevää musiikkia? Pääsisikö nykytekniikalla ja meidän laulutaidoilla lähellekään pätevää R. Kelly -pastissia?

¹ Freestyle-rap eli improvisoitu räppääminen

² Modernilla R&B:llä en viittaa Rhythm & blues –muusiikkiin, vaan tarkoitan sillä 1980-luvulla syntyneitä poppia, soulia, jazzia ja hiphoppia yhdistelevää musiikkityyliä. Jatkossa työssä käyttäessäni termiä R&B, tarkoitan sillä kyseistä musiikkityyliä.

Mitä kaverit sanoisivat? Olisiko se edes hauskaa? Emmehän me olleet laulaneet melodisesti aiemmin äänitteelle.

Sen suuremmin järjen ääntä kuuntelematta karautimme opiskelija-asuntooni Siltamäkeen ja aloimme riipiä kasaan elämämme ensimmäistä R&B-kappaletta. Miikan alter-ego Zen-Miikka tulkitse tarinaa seksiaddiktiostaan ja sen vuoksi hoitoon hakeutumiseen asianmukaiselle klinikalle Lappiin. Täyttä dadaa ja komiikkaa siis, mutta antoi hyvät ja vapautuneet puitteet laulamisen harjoittelulle. Lauluotot äänitettiin nopeasti ja luottaen vireenkorjausohjelmiston eli autotunen toimivuuteen. Näistä lähtökohdista syntyi kappale nimeltä *Kaukana* (2011, Haikeat sävelet). Lopputulos ei juuri R. Kellyä muistuttanut, mutta biisiä tehdessä oli hauskaa.

Kyseinen kokemus oli meille itsellemme miellyttävä ja myös ystävämme antoivat positiivista palautetta ennakkoluulottomasta asenteestamme. Eräs tuntemamme radio-dj sattui noteeraamaan taiteemme ja pyysi Miikalta kappaaleesta mp3-version. Muistan hyvin hetken, jolloin istuimme autossani ja kiiherellen kuuntelimme tuolloin pääkaupunkiseudun laajuisesti kuuluvaa Bassoradiota sekä sieltä raikaavaa lauluamme. Toisin kuin ounastelimme, biisi ei synnyttänyt lynkkausmielialaa aloittelevaa räppäriä kohtaan. Päinvastoin, se kuulemamme mukaan herätti lähinnä varovaista innostusta ja hilpeyttä. Tässä vaiheessa meille alkoi valjeta, että ennakkoluuloton rönsyily ei ole aina pois artistin uskottavuudesta, vaan voi hyvin toteutettuna syventää esiintyjän hahmoa. Näitä samoja asioita pohdimme myös vuosia myöhemmin useaan otteeseen Hätä-Miikan debyyttisooloalbumia tehdessämme.

Zen-Miikka-projekti sai jatkoa useamman väsyneen sunnuntain verran ja viisi kokonaista kappaletta olivat valmiita kohtuullisen vikkellä aikataululla. Musiikkityylit vaihtelivat 90-lukulaisen New Jack Swingin, improvisoidun piano-balladin, modernin hirsimökki-folkin ja siirappisen R&B:n välillä, mutta lyriikoissa oli vahvasti läsnä kaksimielinen hölmöilyn mentaliteetti. Kohtuullisen polleina tuotoksestamme, askartelimme hikipajaperiaatteella reilut sata kappaletta kotipolttoisia levyjä myyntitarkoitukseen. Puuhastelumme ilahdutti ystäviämme, mutta myös osaa Gasellien kuulijoista. Levyjä tilattiin joitain kymmeniä Levykauppa Äxästä ja biisit keräsivät useita tuhansia kuunteluita Soundcloud- ja Youtube-sivustoilla. Ennakko-odotuksistamme huolimatta negatiivinen nettipalaute jäi hämmästyttävän vähäiseksi. Muistelemme edelleen Miikan kanssa kyseistä tempausta lämmöllä ja puheet vapautuneen krapulaprojektin uusimisesta nousevat esiin tasaisin väliajoin.

3.4 Melodinen laulaminen ja pääprojekti Gasellit

Musiikkimme Gasellit-projektin alla on ollut aina pääpainoisesti räppiä, mutta melodiset elementit ja helppo samaistuttavuus ovat olleet tärkeitä rakennuspalikoita saundisamme. Erityisesti sointukierrot ja melodiat ovat olleet vahvasti läsnä taustojen tuotannossa jo ensimmäisestä EP-julkaisusta (2010, Gasellit EP) lähtien, mutta varsinaisia soolistisia lauluosuuksia ei kyseisellä levyllä ole.

Vuonna 2011, Zen-Miikan levy oli ollut olemassa jo tovin ja Gasellien ensimmäinen pitkäsoitto oli tekovaiheessa silloisen siviilipalveluspaikkani Oulunkylän yhteiskoulun kellaristudiossa. Jostain syystä minut ja Miikka oli jätetty kahdestaan työskentelemään *Ahtaalla*-kappaleen (2012, Kiittämätön) kertosaäkeen pariin. Kappaleen tausta on vahvasti melodinen ja sisältää useita viittauksia moderniin R&B-musiikkiin. Edellisen lauluprojektin rohkaisemana, koimme Miikan kanssa vahvaa intuitiivista halua tehdä kappaleeseen laulettu melodinen kertosaä. Nojasimme toki vireenkorjausohjelman apuun, mutta leikitelimme erilaisilla laulutyyyleillä ja saimme mielestämme komean kertosaäkeen aikaiseksi. Myöhemmin Pekka ja Tuomas saapuivatkin lähes valmiin kertosaäkeen äärelle. Jännittyneenä odotimme Miikan kanssa riemuitsevaa vastaanottoa. Tilanne sai mielenkiintoisen käänteä, kun Pekka ja Tuomas vaikuttivatkin silmin nähden vaivaantuneilta taiteellisesta visioistamme. Ajatuksemme tuli muille niin sanotusti puskiasta. Sointi oli kuulemalla liian Zen-Miikkamainen. Tottahan se luonnollisesti oli. Ehkä laulaminen toi muille mielikuvan huumorimusiikista tai se oli liian kaukana jonkinlaisesta hyväksyttävästä, autenttisesta, jopa maskuliinisesta rap-ilmaisusta. Tämä hetki osoitti osuvasti bändimme sen hetkisen ristiriitaisen suhtautumisen laulun ja räpin sekoittamiseen.

Lyhyen reflektoinnin jälkeen totesimme kuitenkin suurimman kynnyskysymyksen liittyvän tulkintaan, sillä melodia oli hyvä ja tarttuva. Lähdimme ratkomaan pulmaa tekemällä lauluraidasta jälkikäsitteilyllä epäinhimillisemmän. Ajoin laulua vocoder-syntetisaattorin läpi, joka loi raitaan koneellisen soinnin. Osat raidoista äänitin soittamalla syntetisaattoria talkbox-pedaalin läpi, joka loi tarvittaviin kohtiin robottimaisen 70-lukulaisen laulusoinnin. Efektoinneilla maskeeraaminen johti lopputulokseen, jollaisena sen levyllä voi kuulla. Huolestuneisuudestamme huolimatta, kappale oli yksi levymme pidetyimmistä kappaleista ja sai paljon radiosoittoa esimerkiksi Bassoradiolta. Tämän kappaleen lisäksi rockpiireissä nimeään tunnetuksi tehnyt ystävämme Teemu Tanner lauloi kyseiselle levyllä kertosaäkeen kappaleeseen *Pillist kii* (2012, Kiittämätön) Tohtori Käärme -aliaksen turvin.

Toista pitkäsoittoa tehdessä ääni kellossa alkoi muuttua. Melodiset kertosäkeet tuntuivat istuvan kappaleisiimme luontevasti ja kellään ei ollut asiaan vastaväitteitä. Miikka oli valikoitunut yhtyeemme luottolaulajaksi ja häntä päätettiin myös siinä pestissä käyttää. Laulaminen ei ollut vielääkään rutinoitunutta tai täysin vaivatonta, mutta tulkinta ja vire olivat sillä tasolla, että räikeästi kuuluvaa vireenkorjausta ei tarvinnut enää käyttää ja lopputulos oli mielestämme hyvä. Vahvalla laulumelodialla höystetty *Jäniksen vuosi* (2013, Aina) oli ensimmäinen single-lohkaisu toiselta albumiltamme ja käynnisti yhtyeemme taipaleella tietynlaisen melodisemman kauden. Kahdella viimeisimmällä albumillamme Miikka laulaa melodisesti karkeasti arvioituna noin puolet kertosäkeistä.

4 Persaukinen ystäväsi - Hätä-Miikan debyyttisooloalbumi

Pitkään Miikan mielen päällä ollut soololevyn tekeminen konkretisoitui viimein vuonna 2013, kun aika ja ympäröivät tekijät alkoivat olla otollisia. Samanaikaisesti oma valmistumiseni Metropoliasta alkoi olla pikkuhiljaa todellisuutta. Tässä luvussa taustoitan näiden kahden projektin taustoja ja yhteen kietoutumista.

4.1 Tuotantoprojektista opinnäytetyöksi

Vanha tuttumme ja yhteistyökumppanimme Mikko Kuoppala aloitti uuden työnsä Universal Music Finlandin alaisen Johanna Kustannus –levymerkin musiikkipäällikkönä syksyllä 2013. Mikko oli muun muassa mukana järjestämässä aiempaa levytyssopimustamme Gasellien ja Monsp Recordsin välillä sekä mentoroinut meitä uramme alkuajoista lähtien. Kuoppala omistaa myös Ramin Välitys Oy:n eli keikkamyöntifirman, jonka kautta esiintymisemme myydään. Samaan hengenvetoon tästä uutisesta meille kertoessaan, Mikko ehdotti, että Gasellit siirtyisivät hänen mukanaan Johanna Kustannuksen talliin. Myös Hätä-Miikan pitkään puhuttu sooloura oli Mikon mielestä oiva lisäys tulevaan rosteeriin. Molemmat ehdotukset olivat luonnollisesti mieleemme ja asiasta sovittiin aluksi suullisesti. Olimme tähän mennessä julkaisseet Monsp –yhtiöltä kaksi kokopitkää albumia ja tuntui, että olisi virkistävää päästä kokeilemaan uutta julkaisuyhteistyötä. Myös Johanna Kustannuksen legendaarinen maine suomalaisen pop-rockin historiassa ja ajatukset Universal Musicin isosta työntöavusta kihelmöivät villinä laukkaavissa mielissämme.

Gasellien uusi levy oli jo käytännössä matkalla painoon ja seuraavan levyn tekoon kättä kypsyttelyä. Nyt olisi hyvä sauma viedä loppuun puheet Hätä-Miikan sooloalbumista. Miikan levy, tai lähinnä sen sisältö, oli kuitenkin aluksi suuri kysymysmerkki. Minkä henkistä musiikkia se olisi ja kuka sitä olisi tekemässä? Miikalle oli alun alkaen selvää, että minulla olisi siinä jonkinlainen rooli. Pallottelimme yhdessä räpin, taiteellisemman elektronisen musiikin, popin ja rockin välillä eikä mikään ratkaisu tuntunut ilmeiseltä. Kaikenlaisen musiikkityylien tekeminen kyllä kiinnosti, mutta kaikessa tuntui olevan omat ongelmansa. Suoranaisen rap-levyn tekeminen Gasellien ohessa tuntui tylsältä, kun taas muiden tyylien vaatima laulaminen ja sen opettelu tuntuivat kokonaisen levyn mittakaavassa työläältä.

Ensimmäinen askel oli kuitenkin kasata soittolistaa kaikenlaisista kappaleista, jotka sisälsivät mielenkiintoisia ideoita ja herättäisivät jonkinlaista inspiraatiota. Miikka esitteli minulle listaansa, joka sisälsi enimmäkseen indie-rockia ja melodisesti laulettua modernia pop-musiikkia. Kaikenlainen tyylijä sekoitteleva crossover-musiikki tuntui läpäisseen Miikan sen hetkisen seulan. Näiden referenssien pohjalta aloimme työstää muutamaa eri pohjaa, mutta vasta viisikymmentälukulaisen rockin hengessä soiva tuotos tuntui osuvan oikeaan hermoon. Tuosta pohjasta syntyi nopeassa ajassa *Remu*-kappaleen demo. Biisissä ei räpätty lainkaan, vaan se Miikka tulkitse sen melodisesti laulettuna alusta loppuun. Ja vaikka kappaleen tekstissä vahvaa pilkettä silmäkulmassa onkin, se ei suinkaan ollut huumorimusiikkia. Toisin kuin Zen-Miikka-aliasen alla, olimme ensimmäistä kertaa tehneet vakavissamme melodisesti laulettua pop-kappaleen. Ylpeinä suorituksestamme ja uutta intoa puhkuen teimme lisää vastaavanlaisia demoja. Edelleen vailla puhelaulua. *Remu* sai levy-yhtiöltä myöntävän ja jopa innostuneen vastaanoton, joten se päätettiin yhteisellä päätöksellä julkaista tulevan levyn ensimmäisenä singlenä.

Ajatus räpin tekemisestä levyille oli ollut tähän saakka kuitenkin läsnä. Jossain vaiheessa projektia Miikka kuitenkin sanoi minulle pitkän työpäivän päätteeksi, ettei näe levyille tulevan lainkaan räppäämistä. Varmistelin Miikalta, että oliko hän asiasta aivan varma. Yhdessä asiaa tuumittuamme, totesimme, että on hyvä tehdä yhtenäinen ja johdonmukainen levy ilman turhaa tyylillistä rönsyilyä. Molemmille oli selvää, että pop/rockin tekeminen levymitassa sisälsi ison hypyn tuntemattomaan ja vaatisi paljon työtä melodisen laulamisen eteen. Mutta koska olimme molemmat motivoituneita ja innoissamme, päättimme pysyä kannassamme. Tavoitteenamme oli siis tehdä räppäristä levylaulaja. Mikä oiva aihe opinnäytetyöhöni.

4.2 Näkökulma ja roolitus

Olen ollut pitkään kiinnostunut laulamista. Etenkin viimeisimpinä opiskeluvuosinani. Laulaminen sivuinstrumenttina ja Laulamisen perusteet –kurssit ovat opettaneet minulle paljon äänen käytöstä ja laulamisen tekniikasta. (Metropolia, opetussuunnitelma) En tosin ole koskaan pitänyt itseäni kummoisena laulajana. Minulla on aina ollut ongelmia vireen ja oman ääneni hahmottamisen kanssa. Nuorena koululaisena kuvittelin osaavani laulaa, mutta yläasteen musiikkiluokan laulukokeet palauttivat minut takaisin maan pinnalle. Ilman harjoittelua ei tullut tuloksia. Ääneni on mielestäni miellyttävä, enkä ole koskaan arastellut käyttää sitä esimerkiksi äänitys- tai esiintymistilanteissa. Laulamisen opiskelun myötä laulutaitoni on luonnollisesti kehittynyt ja nykyään nautinkin siitä kovasti.

Myös Studiotyön psykologia –kurssi (Metropolia, opetussuunnitelma) on jäänyt mieleeni opinnoistani positiivisesti. Olen tehnyt eri asteisia levytuotantoja jo yläasteikäisestä asti, joten äänitystilanteessa työskentelemistä muiden kanssa on tullut tehtyä vuosien varrella paljon. Se on kiinnostava aihealue, johon halusin tutustua enemmän. Jossain vaiheessa Miikan levyn teon tiimellyksissä, huomasi tekemisestämme löytyvän näiden aihealueiden puitteissa ainekset opinnäytetyöhöni.

Tarkoitukseni oli uskottavan pop/rock-tuotannon toteuttamisen lisäksi havainnoida Miikan kehitystä ja pyrkiä vaikuttamaan siihen positiivisesti. Samalla sain mahdollisuuden reflektoida omaa työtäni ja kehittyä sitä kautta tekemisessäni tulevaisuutta varten.

5 Levyn tuotantoprosessi

Koko Persaukinen ystäväsi –levy on käytännössä tehty pieniä poikkeuksia lukuunottamatta kahden miehen voimin. Miikka on levyllä pääsääntöisesti artistin, solistin ja biisin kirjoittajan roolissa. Minun roolini taas biisien kirjoittamisen ja soittamisen ohella oli vastata levyn teknisestä toteutuksesta. Tähän sisältyi siis äänittäminen, editointi, miksaaminen ja muu kokonaisvaltainen tekninen toteutus masterointia lukuun ottamatta. Tässä luvussa käsittelen äänitteen tekoprosessia ja niitä tuotannollisia oivalluksia, joita matkan varrella pääsi syntymään.

5.1 Kappaleiden kirjoitus ja demon tekeminen

Gasellien kanssa olin tottunut siihen, että kaikki kirjoittavat omat tekstinsä. Kertosäkeiden tekemisessä saatamme pallotella lyriikoita porukalla, mutta rap-säkeistöissä on teko vaiheessa harvoin ulkopuoliselle avulle sijaa. Olikin yllättävää huomata, kuinka nopeasti päädyimme Hätä-Miikka -levyn tapauksessa kirjoittamaan kappaleet yhdessä. Tekstien pääajatukset olivat kuitenkin poikkeuksetta lähtöisin Miikalta. Biisit henkilöityvät vahvasti häneen ja ovat myös osittain omaelämäkerrallisia. Tekemisen aloittamista helpotti Miikan puhelimesta tai koneelta löytyvä irtorivien runsaus, josta pääsi hyvin kiinni kappaleiden sielunmaisemaan. Iso osa riveistä jäi monesti käyttämättä, mutta ne helpottivat suuresti työhön tarttumista.

Biisien pohjiin ja sävellyksmaailmaan haettiin usein inspiraatiota aiemmin mainitulta soittoilialta löytyvistä kappaleista, mutta lopputulos kuulosti harvoin samalta, tuskin tunnistettavalta. Inspiroiduin myös kuuntelemalla paljon klassista suomalaista rock-musiikkia, kuten esimerkiksi Tuomari Nurmioita, Dave Lindholmia, Leevi & The Leavingsia, Pelle Miljoonaa ja Eppu Normaalia. Työtapa oli hedelmällinen ja työpäivämme synnyttivät lähes aina tulosta. Toteutin pohjat Logic Pro –ohjelmalla ohjelmistoinstrumentteja käyttäen. Soitin kielisoittimet kuten kitarat ja sähköbassot oikeilla instrumenteilla, mutta rummut ja kosketinsoittimet syntyivät ajan, vaivan ja rahan säästämiseksi koneella. Jälkikäteen ajateltuna, olen erittäin tyytyväinen siitä, kuinka autenttiseen soinnilliseen lopputulokseen pääsin yhdistelemällä oikeita ja synteettisiä soittimia. Suurimmassa osassa kappaleita oli kuitenkin tarkoitus kuulostaa autenttiselta rockyhtyeeltä.

Kun pohjan rakenne oli valmis, oli aika siirtyä melodian ja sanoitusten luomiseen. Useimmiten etenimme kappaletta alusta loppuun päin, pitäen tekstin kokonaisuuden tiukasti mielessä. Pyrimme pitämään melodiat Miikan suuhun ja äänialalle luontevina. Tekstin asettelussa pidimme tärkeänä välttää liian runomuotoista ilmaisua ja sanoa asiat suoraan, jopa puhekielen omaisesti. Tässä on mielestäni materiaalimme selkein yhtymäkohta rap-musiikkiin ja samalla ero suureen osaan nykyajan laulettuista popmusiikista.

Kappaleita tehdessä, työtapaamme kuuluu olennaisesti demon tekeminen. Demo on soiva versio kappaleesta, joka sisältää koko rakenteen, tekstin ja melodian, mutta ei välttämättä lopullista versiota tulkinnasta, sovitukselta tai miksauselta. Demosta käy ilmi kappaleen kokonaisuus ja siihen on mahdollista tehdä tarvittaessa vielä isoja muutoksia. Tällaisessa vaiheessa oleva biisi soitetaan usein levy-yhtiön välle ja tehdään

päätöksiä sen jatkon kannalta. Mikko Kuoppala on ollut meidän tapauksessamme tärkein osa tätä porukkaa.

Tapa jolla teemme musiikkia ei aseta suuria paineita demon laadulle. Sen ensisijainen tehtävä on luoda meille itsellemme kokonainen kuulokuva kappaleesta ja vahvistus siitä, että biisi toimii. Toiseksi tärkeintä on tuottaa Miikalle versio, jota kuuntelemalla hän voi sisäistää sanoitukset ja harjoitella tulkintaansa. Suuri osa esittäjän ja tuottajan energiasta kohdistuvat äänitystilanteessa vääriin asioihin, jos laulaja ei ole sisäittänyt melodiaa ja tekstiä. Ihanteellisin tilanne on, että kappale on esittäjän lihasmuistissa ja hän voi keskittää energiansa melodian muistelemisen sijaan vain tulkinnan nyanssien löytämiseen.

Demoa äänittäessä en halua käyttää liikaa aikaa tulkinnan tai soinnin etsimiseen. Sen työn laulaja tekee omalla ajallaan ja lopuksi se hiotaan kuntoon äänitystilanteessa yhdessä tuottajan kanssa. Tärkeintä demossa on rytmien ja tekstin oikeanlainen tulkinta. Muita asioita voi helposti korjata äänittämisen jälkeen. Jos jokin asia laulun rytmissä tai tekstissä ei tunnu oikealta demon tekovaiheessa, se on hyvä korjata ennen tallentamista. Äänitystilanteessa on työlästä muuttaa jo sisäistettyä, huonosti viimeisteltyä sanoitusta.

Melodian viimeistely demoa varten on yhtä tärkeää, mutta sen korjaaminen on onneksi helppoa. Levyn teon alkuvaiheessa muutamat ongelmatilanteet nostivat päätään. Miikan rutinoitumattomuus melodisessa laulamissa esiintyi demon tekovaiheessa jännittämisenä ja turhautumisena, kun oikean melodian muodostaminen tuotti ongelmia. Jouhevan työskentelyn ja luovan ilmapiirin takaamiseksi voi mielestäni käyttää epävireisesti tai jopa väärään säveleen laulettuja ottoja, jos jokin kohta aiheuttaa demon tallennusvaiheessa pattitilanteen. Lauluraitojen virettä tai melodiaa voi korjata nopeasti käsin WavesTune tai Melodyne tyyllisiä vireenkorjausohjelmistoja käyttämällä. Hankalia kohtia on helppo harjoitella, kun oikeaa vastaava kuulokuva on luotu demoon. Nämä ongelmat vähenivät huomattavasti levyn teon aikana laulamisen tekniikan ja itsevarmuuden kehittyessä.

5.2 Äänittämisen tekniikka

Pidän laulamisen ja räppäämisen äänittämisen hyvänä puolena sitä, että laadukkaan työn jäljen saavuttaminen ei vaadi suurta rahallista panostusta. Tila voi olla pieni, eikä mikrofoneja ja etuasteita tarvitse olla kuin yhdet, toisin kuin esimerkiksi akustisia rumpuja äänittäessä. Ääniketju lähtee laulajasta ja päättyy digitaalisesti äänitettynä kovalevyille. Mikä tahansa komponentti tässä välissä voi kuitenkin pilata lopputuloksen.

5.2.1 Tila

Laulajan fyysisten ominaisuuksien jälkeen, ensimmäisenä ulkoisena tekijänä äänityksen laatuun vaikuttaa tila. Jos huone on akustisesti liian soiva tai se korostaa vääriä taajuuksia, äänitetty raita saattaa sisältää asioita joita ei miksatessa enää voi muuttaa. Jos haluttu lopputulos on kaiuton, ei jälkikäikua voi raidalta luonnollisen kuuloisesti poistaa. (Laaksonen 2006) Yksinkertaisin lähtökohta on äänittää laulajaa tilassa, jossa on mahdollisimman vähän akustisia heijastuksia. Äänitimme kappaleiden demot aikaa säästääksemme kotonani, työhuoneessani Pasilassa. En ollut tässä vaiheessa vielä akustoinut huonetta optimaaliseksi äänityskäyttöön, mutta koska jouheva työskentely on kappaleiden kirjoittamisen kannalta tärkeää, äänitimme demolaulut huonoista akustisista ominaisuuksista piittaamatta pohjien teon yhteydessä.

Lopullisten lauluraitojen äänitystilaksi valikoitui vanha huoneeni isäni omakotitalon yläkerrassa. Koska isäni on kiinnostunut musiikista ja sen teknologiasta, huoneessani on edelleen studiokäyttöön tarkoitettut Tannoy Reveal -lähimonitorit ja live- ja äänityskäyttöön tarkoitettu Midas Venice f24 -mikseri. Vanha huoneeni on harjakattoisen talon toisessa kerroksessa, joten huoneen seinät muodostavat kolmion. Huoneessa ei ole yhdensuuntaisia vastakkaisia pintoja, joten tärykaikuja ei pääse muodostumaan. Kaikki seinä- ja lattiapinnat ovat puuta, joka materiaalina heijastaa ääntä vähemmän kuin esimerkiksi oman kotini betoniset seinät. Halusin vielä vähentää akustisia heijastuksia roikottamalla huoneen kattoparruista paksuja taiteltuja peittoja laulajan sekä mikrofonin edessä ja takana. Näinkin kotikutoisilla ratkaisuilla sain tilan terveen kuuloiseksi äänittämistä varten. Huone ei ollut täysin kaiuton äänittäessä, mutta tilan sointi oli lyhyt, vaimea ja tasapainoinen.

5.2.2 Mikrofoni

Seuraavana tallennusketjussa ääneen vaikuttaa mikrofoni. Mikrofonien hinnat vaihtelevat sadasta eurosta jopa yli kymmeneen tuhanteen euroon. Mielestäni laulumikrofonin valinnassa tärkeintä on kuitenkin hinnan sijaan, häiriöttömyys ja yhteensopivuus äänitettävän lauluäänelle. Liiallinen kohina tai ylikorostuneet taajuudet hankaloittavat työskentelyä etenkin päällekkäisäänitettävien raitojen määrän kasvaessa. Mikäli mikrofoni korostaa epätoivottuja taajuuksia laulajan äänessä, on syytä harkita jotain toista mallia.

Kondensaattorimikrofoni on standardi neutraalin ja korostumattoman lauluäänen äänittämiseen studiotilanteessa. Olen vuosien varrella äänittänyt Miikkaa useilla eri mikrofoneilla, kuten esimerkiksi Rode NTK:lla, Rode NT1000:lla, Neumann TLM 103:lla ja Neumann TLM 170:llä. Lopulta olen kuitenkin todennut Rode K2 –mikrofonin soveltuvan näistä viidestä kondensaattorimikrofonista Miikalle parhaimmaksi. Miikalla on taajuusvasteeltaan tasapainoinen ääni, mutta s-kirjaimet muodostuvat hampaiden välissä eri sanoissa eri kuuloisiksi. Tämä on tyypillinen ilmiö monilla suomalaisilla pop-laulajilla ja sitä kuulee kappaleissa useasti. K2 on mielestäni yhteensopiva Miikan konsonanttien kanssa sekä muutenkin laadukas mikrofoni. Se ei myöskään ole taajuusvasteeltaan liian korostunut.

5.2.3 Mikrofonietuaste

Kun mikrofoni muuttaa ilmassa liikkuvan värähtelyn eli äänen sähköiseksi, etuasteen tehtävä on antaa mikrofonille tarvittava käyttöjännite ja vahvistaa signaalin voimakkuus linjatasoiseksi. Tämän vahvistuksen tekeminen häiriöttömästi on merkki laadukkaasta etuasteesta. Huono etuaste lisää signaaliin kohinaa tai muita sinne kuulumattomia sivuääniä ääntä vahvistettaessa. Etuastetta voi käyttää myös efektiivisesti, mikäli laitteessa on esimerkiksi signaaliin säröä luovia ominaisuuksia. Säröä ei kuitenkaan äänittämisen jälkeen voi signaalista poistaa. Miikan levyä äänittäessä käytin Toft Audio EC1 –merkistä etuastetta mahdollisimman puhtaaseen ja häiriöttömään signaaliin pyrkivillä asetuksilla. Jätin särön lisäämisen etuasteen käyttämisen sijaan miksausvaiheeseen.

5.2.4 D/A-muunnos ja kuuntelun rakentaminen äänitystilanteessa

Kun analoginen ääni on vahvistettu, se muunnetaan tallennettavaan eli digitaaliseen muotoon. Tähän voi käyttää äänikortin ominaisuuksilla varustettua mikseriä, erillistä äänikorttia tai pelkkää D/A-muunninta. Itse käytin tähän tarkoitukseen isäni kotoa löytyvää Midas Venice f24 –mikseriä, joka on varustettu firewire-äänikortin ominaisuuksilla.

Muunnoksen lisäksi mikserillä on kätevä säätää kuuntelu laulajalle sopivaksi. Laulun ja pohjien tasoa on helppo muuttaa, kun molemmat voidaan ohjata erillisten kanavien liu'uille. Pohjien tasoa säätäessä on syytä muistaa, että kovalle nostettu tausta saattaa vuotaa mikrofoniin, mikäli laulajan kuulokkeet päästävät melua korvakuppien ulkopuo-

lelle. Tämä ei ole ongelma, mikäli sovitus jonka päälle lauletaan, on täysin valmis. Ongelma voi kuitenkin syntyä, mikäli kuulokkeista vuotaa elementtejä, jotka halutaan jälkikäteen poistaa kappaleesta. Esimerkiksi hihat-rumpujen tai virveleiden korkeat taajuudet tarttuvat helposti mukaan avonaisista kuulokkeista mikrofoniin. Pulman voi ratkaista lasquemalla kuulokkeiden äänentasoja, poistamalla pohjasta korkeita taajuuksia tai käyttämällä rakenteellisesti suljetumpia kuulokkeita.

Mikserin kanavasta voi myös helposti korjata laulajan kuuntelun sointia käyttämällä eq:ta eli ekvalisaattoria. Jos äänittäjällä ja laulajalla on sama kuuntelu, voi äänittäjästä helposti tuntua siltä, että hän haluaa korjata soinnin itsellensä miellyttäväksi. Laulaja hahmottaa laulaessa oman äänensä kuitenkin täysin erilaisena. Tiettyjen itselle epämiellyttävien taajuuksien poistaminen voi johtaa laulajan tarpeettomaan haluun nostaa omaa ääntään kuunteluun, vaikka kyse olisikin ollut vääränlaisesta eq:n käytöstä. Mikäli laulaja ei hahmota oman äänensä parhainta mahdollista ekvalisointia, on helpointa käydä itse kokeilemassa laulamista laulajan kuuntelulla.

Dynamiikan korjaamiseen eli kompressorin käyttöön liittyy samanlaisia lainalaisuuksia kuin eq:nkin. Voimakkaiden äänten liiallinen tasoittaminen saattaa aiheuttaa ongelmia laulajalle oman äänensä hahmottamisessa. Laulaja saattaa alkaa kompensoida kompressorin toimintaa nostamalla omaa äänenvoimakkuuttaan ja kailottamalla tarpeettomasti voimakkuutta vaativissa kohdissa.

Laulajan kuuntelua rakennettaessa, mielestäni tärkein elementti sopivan balanssin löytämisen jälkeen on kaiun käyttö. Keinotekoinen jälkikaiku luo kuunteluun sen tilan tunteen, josta äänitystilaa akustoimalla on haluttu päästä eroon. Oman äänen kuuleminen kaikuna helpottaa vireen hahmottamista ja puhtaaseen laulusuoritukseen pääsemistä. Kun kaikki nämä edellä mainitut asiat ovat kohdallaan, ei laulajan tarvitse ajatella äänittämisen tekniikkaa eikä kompensoida sen puutteita omalla tekemisellään.

6 Käyttä pidempää äänitystilanteeseen

Miikan suhde laulamiseen on ulkopuolisen silmin mielenkiintoinen. Halu ilmaista itseä laulamalla on selvästi vahva, vaikka se ei tunnu olevan ilmaisun keinoista hänelle ensisijaisen luontaista. Esiintyminen ei ole ollut Miikalle koskaan kynnyskysymys, mutta melodisessa laulamissa on mielestäni ollut jokin solmukohta, joka on päässyt kunnolla

aukeamaan vasta tämän projektin myötä. Taustoitin Miikan suhtautumista laulamiseen ja studiotyöskentelyyn suorilla lainauksilla 9.9.2015 hänen kanssaan tekemästäni haastattelusta. Kysyttäessä suhteestaan laulamiseen nuorena, hän vastaa näin:

Kyl siin oli jotenki semmonen kynnyks. Mä kyl jännitin jotenkin nuorenakin. Mä en jotenkin tykänny omasta äänestäni. Mä laulenin kyllä himassa jotain ja tykkään laulaa edelleenki. Se on ehkä semmonen paikka, jossa niinku eniten nauttii siitä. Mutta siin oli joo kynnyks ja on vieläki. Mä huomaan kyl, et se ei oo semmonen ihan luontanen rooli itelle, et siinä aina vähän kyseenalaistaa sitä omaa taitoaan ja sitä omaa olemistaan. Se on kyl semmonen homma mihin liittyy tietyl taval semmmosta jännitystä ja vähän semmosia häpeän tunteita ja muuta. Mä en tiedä mistä se on tullu. Ehkä se on sit nuorena jotenki tullu, et on saattanu ajatella et ei osaa laulaa tai joku kaveri on sanonu rumasti tai muuta. (Haastattelu, Miikka Niiranen)

Tässä luvussa käsittelen lauluäänityksissä syntyneitä ongelmatilanteita ja niiden ratkaisemista.

6.1 Äänen avaaminen

Aloittaessamme levyn teon, tiesin jo aiemmastakin kokemuksesta Miikan jännittävän laulamista. Siksi halusin keksiä jo projektin alkuvaiheessa apukeinoja, joilla voisin helpottaa työskentelyämme. Mitään yksinkertaisia poppakonsteja ei tietenkään ollut, mutta pienetkin teot ja esimerkit voisivat istuttaa siemenen, jotka yhdistettynä onnistumisen tunteisiin loisivat toivottavasti pitkällä tähtäimellä isoja tuloksia.

Ensimmäinen ajatukseni oli käydä läpi äänen avaamisen tekniikoita. Aiemmin ennen lauluäänitysten aloittamista, olimme saattaneet laulaa jonkin tutun kappaleen mukana ja sitä kautta saaneet ääntä avatuksi. Toisinaan äänen avaaminen jäi myös kokonaan huomiotta. Nyt halusin kuitenkin esitellä Miikalle Reijo Karvosen pitämältä Laulu sivuinstrumenttina –kurssilta oppimiani tekniikoita (Karvonen 2014, luentomoniste). Yksi tehokkaaksi havaitsemani harjoitus oli äänihuulten lämmittelyminen narinarekisterin avulla. Tavoitteena on tuottaa niin matalaa ääntä, että äänihuulet värähtelevät niin hitaasti kuin mahdollista. Äänen ollessa tasaista, siirytään narinarekisteristä portaattomasti alimpiin rintaääniin. Hyvä ja perinteinen harjoitus on myös kolmi- ja nelisointujen laulaminen eri sävellajeissa. Tämän harjoituksen voi myös yhdistää narinarekisterillä lämmittelyyn.

6.2 Tuen löytäminen

Tuki on uloshengityksen hallintaa. Se tehdään pitämällä pallea alhaalla, rintakehä laajentuneena ja aktivoimalla keskivartalon lihaksia. (Sadolin 2011, s. 31) Tuen löytäminen ja sen käyttäminen olivat mielestäni tärkeitä askelia Miikan laulutekniikan kehityksessä. Tätä aiemmin emme olleet asiasta juuri puhuneet. Karvosen materiaaleista löytyi kuitenkin harjoitus, joka havainnollistaa tuen käytön oivallisesti. Harjoituksessa haetaan hyvän ryhdin kautta oikea istuma-asento, jossa keskivartalo ja pallea muodostavat tukevan keskuksen hengitysilmaille. Asennon löydyttyä hengitysilmaa päästetään ulos tasaisena sihinänä hampaiden läpi. Harjoitus tehdään metronomin kanssa hitaassa tempossa, jolloin henkeä otetaan sisään kahden iskun verran ja päästetään ulos neljän iskun verran. Uloshengityksen pituutta lisätään kuuteen, kahdeksaan, kymmeneen ja niin edespäin. Etsimällä keinot hapen säännöstelyyn, tuki löytyy kuin itsestään. Harjoitus on mielestäni yksinkertainen, havainnollistava ja erittäin käyttökelpoinen. Tuen käyttämisestä muistuttaminen oli ehdottoman hyvä ratkaisu monissa äänittäessä syntyneissä pattitilanteissa.

6.3 Jännityksen purkaminen

Laulu on herkkä instrumentti. Eikä vähiten siksi, että tämä instrumentti on välittömässä vuorovaikutuksessa ihmisen psyykkeeseen. Tällä tarkoitan sitä, että esittäjän epävarmuus, jännittäminen ja muut pelkotilat kuuluvat laulun soinnissa aivan eri tavalla kuin muita soittimia soittaessa. Tämän vuoksi oikean tunnelman saavuttaminen on ensiarvoisen tärkeää. Miikan tapauksessa jännittäminen oli alkuun esteenä parhaan mahdollisen oton taltioimiselle. Tällaisissa tilanteissa tuottajan ja laulajan tulee löytää keinot, joilla jännitys ja epävarmuudet saadaan purettua.

Miikka vastasi kysymykseeni, miltä melodisen laulamisen äänittäminen tuntui ennen soololevyn teon aloittamista, seuraavanlaisesti:

Olihan se aika hankalaa. Se äänittäminen ei ehkä vieläkään oo sitä miellyttävintä, mut sillon ennen ku alettiin tekee soololevyä, niin sillon se oli kyl aika hirvittävä ajatus, että äänittäis levyn laulua. Koska meil saatto mennä gaselli-kertosäkeitten äänittämiseen kolme-neljä tuntia, että saatiin sellanen kertosaäe, joka oli järkevän kuulonen. Koska ei ihan hirveesti haluttu kuitenkaan editoida sitä, eikä pelkästään nojata siihen, että käsitellään. Kuitenkin, että se laulusuoritus olis ees jollain tavalla puhdas. (Haastattelu, Miikka Niiranen)

Remu-kappaletta äänittäessä Miikan laulusuoritus oli teknisesti mukiin menevää, mutta suurin este maalin tiellä oli luottamuksen puute. Jännitys kuului äänessä ja otot keskeytyivät pienenkin virheen sattuessa. 'Fiilistä' oli vaikea löytää, eikä uskoa suorituksen parantumiseen demo-vaiheesta ollut. Myös oman osaamisen epäileminen tuli useasti puheeksi.

Rentouden luominen kepeyden ja hassuttelun kautta ei ole ollut vahvuuksiani. Etenkään kun työskentelee hyvän ystävän ja pitkäaikaisen työkaverin kanssa. Tällaiselle ihmiselle tulee helposti puhuttua suoraan ja kaunistelematta, vaikka se ei aina olisikaan tunnelman kannalta parhain mahdollinen tapa välittää viestiä. Huomasin tässä olevan selkeä kehityskohta omiin työtapoihini. Kyseisen äänitystilanteen kohdalla päätin kuitenkin ratkaista tilanteen järkeilemällä. Keskustelimme äänittämisestä ja purimme tilanteen osiin. Muistutin Miikkaa siitä, että aika ei ole kortilla. Ottoja voi ottaa kuinka paljon tahansa, koska varsinaista takarajaa työskentelyn lopettamiselle ei ole. Tarvittaessa äänittämään pääsee myös toisenakin päivänä. Oman osaamisen epäileminen oli luonnollisesti turhaa, koska olimme saaneet kappaleen demo-versionkin kuulostamaan lähes julkaisukelpoiselta. Kukaan demon kuulleista ei myöskään ollut kritisoinut Miikkaa laulutaitojen puutteesta. Päinvastoin. Rentouden puute oli siis ainoa este äänitysten onnistumisen tiellä.

Tilanteen atomeiksi purkamisen jälkeen jännitys alkoi pikku hiljaa hävetä. Aikamme ääniteltyämme, tekemiseen tarvittava 'fiilis' alkoi löytyä. Tauoille ei ollut enään sijaa, vaan raudan ollessa kuuma, päätimme takoa. Pienet laulutekniset ongelmat ratkesivat taas pääosin tuen käytöstä muistuttamalla. Vajaa kymmenen tuntinen äänityspäivä alkoi olla pulkassa, kun työ oli kantanut hedelmän. Ensimmäinen kappale levyille oli purkissa.

6.4 Ongelmatilanteita ja ratkaisuja

Remun jälkeisiä kappaleita äänittäessä, jonkinlainen jää oli jo murrettu, mutta työskentely ei vielä kukaan tuntunut kummastakaan meistä tarpeeksi jouhevalta. Lauluotot saattoivat edelleen loppua pienimpäänkin virheeseen, joka teki äänittämisestä katkonaista. Jonkinlaista rec-nappulan pelkoa oli siis aistittavissa. Tällä tarkoitetaan yleisesti sitä, että harjoittellessa laulusuoritus saattaa sujua mallikkaasti, mutta tieto varsinaisen äänitystilanteen käynnissä olemisesta aiheuttaa lukkiutumista. Miikka pyysi voivansa laulaa ää-

nitettävää osaa putkeen useita kertoja, jotta jatkuva pysäyttäminen ei katkaisisi keskittymistä ja paine yksittäisiä ottoja kohtaan ei kasvaisi niin suureksi. Totesimme tekniikan toimivaksi ja laulaminen rentoutui huomattavasti.

Ongelmaksi muodostui kuitenkin ottojen määrä ja niiden hallinnoiminen. Normaalisti värikoodien käyttö helpottaa hyvien ja huonojen ottojen merkitsemistä, mutta ottoja ollessa neljä tai jopa kuusi yhdessä raidassa, tilanne on monimutkaisempi. Päätin tehdä muistiinpanoja ostoista klassisesti kynää ja paperia käyttäen. Merkinnot ovat hyvin nopeasti tehtyjä samalla kun äänitystilanne on ollut käynnissä. Alla on esimerkki *Kuuntele*-kappaleen muistiinpanoista kahden erillisen oton osalta.

A2#01				A2#02			
1	+	-	+	1	?	+	?
2	-	-	+	2	?	+	-
3	+	?	-	3	?	-	-
4	?	?	+	4	-	+	-
5	?	+	+	5	+	+	-
6	+	+	+	6	-	+	+

Kuvio 1. Esimerkki lauluja äänittäessäni tekemästä muistiinpanosta

'A2' tarkoittaa kyseessä olevan otto kappaleen toisesta A-osasta. '#01' on oton numero ja samalla raidan tiedostonimi Logic Pro -ohjelman merkintätavan mukaisesti. Kyseinen A-osa on jaettu neljään eri säkeeseen, joita olen arvioinut yksinkertaisesti asteikolla '+' tai '-'. Käyttökelpoinen tai ei-käyttökelpoinen. '?' tarkoittaa, että pätkässä on pieni virhe, joka on ehkä mahdollista korjata editoimalla. Oton A2#01 viimeisen kertauksen neljännen säkeen kohdalla oleva huutomerkki on huomautus erityisen hyvästä otosta. Tämä raapustelu nopeutti työskentelyäni editointivaiheessa ja samalla pakotti kuuntelemaan ottoja äänittäessä tarkalla korvalla.

Kysyttäessä miltä laulun äänittäminen tuntuu nyt debyyttilevyn teon jälkeen, Miikka vastasi seuraavanlaisesti:

Alkuun se oli aika työlästä ja se tilanne oli semmonen mikä ahisti. Ja siin oli semmonen paine päällä koko ajan ja tietty semmonen häpeä ja epäonnistumisen pelko. Se oli aika tukala fiilis. Se on jännästi niinku... tosi hyvin häipyny. Mä oon huomannu, et monesti äänitystilantees aina ei välttämät oo helpointa päästä siihen parhaimpaansa. Tuntuu, et siin on kyl vähän semmosia lukkoja vielä ja muuta... Esim. nyt ku tehtiin sitten toi... Hätä-Miikka –levyn loppuvaiheessa pantiin aika paljonkin biisejä kasaan nopeella aikataululla, niin se meni aika hyvin jo. Ja silloin alko huomaa sen, et on täs tapahtunu niinku kehitystä ja semmosta tietynlaista rutinoitumista. (Haastattelu, Miikka Niiranen)

Yhteinen historiamme ja hyvä kemia autoivat meitä etsimään luovia ratkaisuja tuotannossa vastaan tulleille pattitilanteille. Projekti, joka aluksi tuntui ylitse pääsemättömän suurelta, sujuikin lopulta kohtuullisen jouhevasti ja lämpimissä merkeissä. Miikka teki prosessin aikana hyvää omatoimista työtä ja otti vastaan tarjoamani avun sekä neuvot. Tekninen ja ennen kaikkea henkinen edistyminen levyn teon aikana oli mielestäni käsin kosketeltavaa.

7 Miikan kehitys laulajana

Valitsin nämä kolme opiskelujeni aikana tuotettua kappaletta esimerkeiksi, joiden laulusuoritusta halusin purkaa osiin. Mielestäni ne kuvastavat Miikan kehitystä laulajana hänen uransa erilaisissa käännekohtissa. Tarkoitukseni oli löytää konkreettisia esimerkkejä etenkin soololevyn teon ajalla tapahtuneesta kehityksestä. *Haikeat sävelet* (2011, *Haikeat sävelet*) on esimerkki laulun tutkimisen ja sen tekniikkaan tutustumisen alkuvaiheista. *Remu* (2015, Persaukinen ystäväsi) kuvastaa laulamisen tasoa soololevyn teon alkuvaiheessa, kun taas *Kuuntele* (2015, Persaukinen ystäväsi) edustaa levyprosessin loppuvaiheen tuotantoa.

7.1 Zen-Miikka – *Haikeat sävelet* (äänitetty vuonna 2011)

Haikeat sävelet –kappale (ääniteliite, raita 1) on tehty ja julkaistu Zen-Miikka -projektin yhteydessä, josta kerroin tarkemmin luvussa 3.3. Se on järjestyksessään toinen Miikan alusta loppuun melodisesti laulamalla esitetty ja tallennettu kappale. Kappaleen lauluraidat on käsitelty Melodyne-ohjelmalla manuaalisesti virittämällä. Pyrkimyksenä oli siis

päästä mahdollisimman lähelle huomaamatonta vireenkorjausta, toisin kuin ensimmäiseksi tehdyssä *Kaukana*-kappaleessa (2011, Haikeat sävelet), jossa automaattista virheen korjausta eli autotunea oli käytetty myös efektiivisenä elementtinä.

Zen-Miikka –kappaleiden tekemisen lähtökohta oli huumori ja pastissit. Kappale kertoo haikeasta miehestä, joka hakee lohtua erotuskaansa ex-tyttöystävältään saamansa harmonikan soittamisesta. Aihe ei ole sinänsä koomista kultaa, mutta modernin R&B-kappaleen yhdistäminen synteettisen harmonikan soittoon oli meille tarpeeksi hykerryttävä idea viedäksemme sen maaliin asti. Huumorimusiikin laulaminen kuuluu rentoutena Miikan äänessä. Ääni ei kuulosta paineiselta tai tukahtuneelta pitkiäkään linjoja laulaessa. Jännittynyttä äänen värinää ei ole myöskään havaittavissa edes huokoisesti ja hiljaa laulettaessa. Ilmeisesti tulospaineemme olivat tekohetkellä niin pienet, että tulkintaa tai sen uskottavuutta ei tarvinnut äänittäessä stressata. Teimme musiikkia enimmäkseen itsellemme ja päätarkoituksena oli pitää hauskaa. Se kuuluukin mielestäni lopputuloksessa.

Vaikka lauluraidassa ei ole jatkuvassa määrin autotunelle tyypillisiä nopeita sävelten välisiä heilahduksia, jälkikäteen tehdyn manuaalisen virittämisen kuulee kuitenkin eritoten pitkissä äänissä. Jo ajassa 00:20 esiintyvä fraasi ”lähdit pois” kuulostaa synteettiseltä, eikä niekut eli nousevat äänet päädy kohdeääniinsä luontevasti. Laadukkaallakin ohjelmalla tehty virittäminen alkaa vaikuttaa kuultavasti äänen kvaliteettiin jo yhden puolisävelaskeleen jälkeen. Näin voimakas virittäminen tekee intonaatiosta kylmän ja luonnottoman kuuloista.

Toisaalta ajan käyttäminen laulamisen harjoitteluun ja puhtaiden ottojen kanssa pingottaminen olisi ollut pois tekemisen ilosta ja vapautuneisuudesta, joka tekotilanteessa valitsi. Tärkeintä oli saada kappaleet valmiiksi ja tehdä niistä riemukkaita. Tulos riitti siis vastaamaan sen hetkisiä tavoitteitamme.

7.2 Hätä-Miikka – *Remu*, demo (äänitetty vuonna 2014)

Remu-kappaleen demo (ääniteliite, raita 2) kuulostaa päällisin puolin kuunneltuna yllättävän valmiilta. Miikka on jo tässä vaiheessa saanut taltioitua kappaleeseen energiataason, jota pirteä sovitus kaipaa. Tekstissä on paljon tavuja, mutta rytmisesti laulusuoritus on kohtalaisen tarkkaa. Rap-taustasta on tuskin tässä tapauksessa ollut haittaa.

Demo-raitojen laulamissa on ollut kuitenkin oma jännityksensä, mikä kuuluu äänitteellä pienenä äänen värinänä. Ääni tuntuu olevan paineessa lähes koko kappaleen ajan ja on luultavasti reaktio kurkunpään kuromisesta. Ajassa 2:10-2:32 olevassa C-osassa Miikan laulaminen tuntuu olevan kuitenkin jostain syystä selvästi vaivattomampaa. Luultavasti viimeisen äänittämättömän osan kohdalla usko omaan tekemiseen on kasvanut, kun maaliviiva on ollut jo näkyvissä.

Toinen hieman erikoisempi ilmiö on s-kirjainten lausuminen paikoin z-äänteenä. Syy tälle on varmasti enemmänkin psykologinen kuin laulutekninen. Uskon sen liittyvän oman laulajidentiteetin tutkimiseen, jonka tarve on syntynyt siirtymisestä vakavasti otettavaman popmusiikin tekemisen pariin. Äänteiden muovaaminen omaan tunnetilaan sopivaksi voi olla defenssi äänitystilanteen jännitystä vastaan. Myös tekstin artikulointi on paikoitellen epäselvää ja ulkopuolisen kuulijan voi olla vaikea hahmottaa hetkellisesti rytmisesti tiheämpiä kohtia.

Huomattavin kehitys on tapahtunut kuitenkin laulamisen vireessä ja nuotteihin osumisen tarkkuudessa. Raidoissa on käytetty viritystä, mutta demon laulusointi ei ole kylmä eikä robottimainen, kuten 2011 vuoden Zen-Miikka -äänitteessä. Kertosäkeiden ja C-osan pitkät äänet kuulostavat kohtuullisen luonnollisilta ja rennoilta.

7.3 Hätä-Miikka – *Remu*, levyversio (äänitetty vuonna 2014)

Kappaleeseen (ääniteliite, raita 3) tehtiin demo-vaiheen jälkeen pari selkeää rakenteellista muutosta. Tuolloin Johanna Kustannuksen leivissä ollut Riku Mattila ehdotti lyhentämään sekä introa että C-osaa puoleen. Niin sanottu ”löysät pois” –ratkaisu teki biisistä jouhevamman ja poisti turhaa tyhjäkäyntiä. Toinen hyvä huomio oli Rikun pyyntö tuoda esiin jokaisen kappaleen osan ominaisia piirteitä. Esimerkiksi nostamalla basson tasoa säkeistöä edeltävässä tauossa, tuomalla kitarasooloa esiin, kaiuttamalla bridgeä reilusti ja nostamalla kertosäkeen falsetteja esiin.

Onnistuimme myös mielestäni Miikan kanssa ratkomaan demossa esiintyneet laulliset ongelmat. Vaikka lopullisten lauluraitojen äänittäminen selvästi hermostutti Miikkaa, onnistuimme löytämään oikeanlaisen tunnelman ja luottavaisen ilmapiirin, jossa paineeton suoritus onnistui. Levyversion lauluraidalla ääni ei kuulosta paineessa olevalta eikä värinästä ole tietoa.

Z-äänne oli asia, josta puhuimme useampaan otteeseen ennen äänittämistä ja tulimme yhteiseen lopputulokseen sen karsimisesta. Tapa saattoi välillä pulpahtella huomauttamatta esiin Miikan laulaessa, mutta pienellä muistuttamisella asiasta ei muodostunut ongelmaa.

Levyversiota äänittäessä halusin kiinnittää huomattavasti enemmän huomiota vireeseen kuin aiemmissa vaiheissa. Teksti ja rytmikka oli tässä vaiheessa sisäistetty, joten vireen hakemiseen pystyi käyttämään enemmän energiaa. Tässäkin mielestäni onnistuimme hyvin eikä pieniä yksittäisiä korjauksia lauluraidassa pane merkille.

Toinen asia johon molemmat halusimme kiinnittää huomiota, oli artikulaatio. Kappaleessa on niin paljon tekstiä ja tavuja, että sisällöstä on hyvä saada selvää ensi kuulemalla. Muutoin tarinan koukku ja viesti voi jäädä kuulijalle epäselväksi. Tässäkin asiassa tapahtui parannusta suhteessa demoon. Myös toisen A-osan laulutulkinnan yksinkertaistaminen oli meidän molempien mielestä aiheellista. Kaiken kaikkiaan lopputuloksesta tuli parempi kuin kumpikaan meistä varmasti osasi vielä kappaletta kirjoittaessa toivoa.

Remu on albumin ensimmäinen valmiiksi äänitetty kappale ja samalla levyn ensimmäinen single-julkaisu. Demon ja lopullisen version äänittämisen välillä kului aikaa noin kolme viikkoa. Kappale julkaistiin digitaalisesti musiikkivideon kera 18.4.2014 ja se päättyi nopeasti YleX:n ja Radio Suomipopin soittolistoilta. Biisiä on kuunneltu tätä kirjoittaessa Youtubessa ja Spotifyssa yhteensä noin 350 000 kertaa.

7.4 Hätä-Miikka – *Kuuntele*, demo (äänitetty vuonna 2015)

Kun *Remun* demo kuulosti yllättävän valmiilta suhteessa lopulliseen versioon, *Kuuntelen* (ääniteliite, raita 4) kohdalla yllätys johtuu päinvastaisesta syystä. Keskenäisyys on huomattavaa. Demosta hädin tuskin välittyä se lataus ja imu, johon lopullisen version toimivuus perustuu. Ei siis ihme, että levy-yhtiössä pyöriteltiin ajatusta toisen kappaleen sinkuttamisesta tämän version kuulemisen jälkeen. Miikan laulamissa ei siis ole mitään demolle sopimatonta, mutta tuotannon keskenäisyys ihmetyttää itseäni näin jälkikäteen. Luulen, että minulla ja Miikalla on ollut niin vahva sisäinen käsitys kappaleen päämäärästä, että olemme sokaistuneet demon ponnnettomuudelle. Jatkossa on siis hyvä muistaa, että tunteen on syytä välittyä vahvana, jos haluaa myydä omaa keskenäistä ideaansa tuotannon ulkopuolisille ihmisille.

Vaikka demossa onkin omat kompastuskivensä, Miikan laulusuoritus kuulostaa pätevältä. Melodia on polveilevampi ja sisältää enemmän intervallihyppyjä kuin esimerkiksi *Remu* ja on siksi mielestäni haastavampi laulettava. Myös stressi uhkaavasti lähestyvistä deadlineista oli läsnä äänitystilanteessa. Demo-raidat oli laulettava pitkän työpäivän päätteeksi nopeasti talteen, jotta sinkkuehdokasta päästäisiin esittelemään levy-yhtiössä mahdollisimman nopeasti.

Kuultavin kehityksen paikka on A-osan melodian alimmassa nuotissa, johon pääseminen oli demoa tehtäessä vaikeaa. Kiireellisen aikataulun vuoksi, emme jääneet piehtaroi- maan ongelmassa vaan korjasin äänet demoon manuaalisesti. Esimerkiksi sana ”ovi- koodi” kohdassa 00:18 on soinniltaan kylmä ja kuultavasti koneellinen virityksen takia.

Muilta osin laulaminen on teknisesti varsin kelpoa. Tulkinnan intensiteetti ja dynamiikka ovat mahtipontisimmissa osuuksissa hieman laiskaa, mutta se on demo-vaiheessa täysin sallittua. Kehityksestä demon tekemisessä kertoo se, että lopullisen version bridge-osaan tarvittu herkkyys onnistui paremmin näissä raidoissa kuin levyversiota varten ote- tuissa otoissa. Ne ovat siis käytössä myös lopullisessa miksausessa.

7.5 Hätä-Miikka – Kuuntele, levyversio (äänitetty vuonna 2015)

Kuuntelen levyversiota (ääniteliite, raita 5) analysoidessa, Miikka on mielestäni ottanut suurimmat edistysaskeleet tulkinnan herkkyyden ja laulutekniikan yhdistämisessä. A- osien intervallihyppyjen kohdeääniin pääseminen on jämäkkää ja määrätietoista, vaikka laulun intensiteetti pysyy maltillisena. Alimpien äänien laulaminen onnistuu luontevasti tukea hyväksi käyttämällä.

Kertosäkeissä haltuun otto on varmaa ja kohdeäänit löytyvät huomattavasti demoa varmemmin. Intensiteetti kasvaa eikä ammu yli. Äänessä ei ole epävarmuutta, vaikka melodia polveilee tiheästi. 00:47 alkavan instrumentaaliosuuden alle laulettu kaiutetut kajautukset osoittavat Miikan olevan sinut myös voimakkaammankin äänenkäytön kanssa.

Ennen kaikkea olen ylpeä siitä, miten uskottavasti Miikka mielestäni tulkitsee kappaleen. Biisin tunnelma on vahva ja tunteellinen, eikä teksti sisällä mainittavasti huumoria. Miikka on yhteisten vuosiemme ja etenkin debyyttilevyn teon aikana saavuttanut mielentilan ja teknisen osaamisen, joiden avulla hän uskottavasti tulkitsee modernia pop/rock-musiikkia ilman tarvetta verhoata musiikkiansa huumoriin.

Kuuntele on albumin kolmas ja viimeinen single-julkaisu. Se päätyi YleX:n soittolistalle ja oli ensimmäinen Hätä-Miikka -kappale, joka sai soittolistapaikan myös Bassoradiolta. Kappale julkaistiin musiikkivideon kera 20.3.2015 ja sitä on kuunneltu Youtubessa sekä Spotifyssa tätä kirjoittaessa yhteensä noin 290 000 kertaa.

8 Pohdinta

Hätä-Miikan soololevy *Persaukinen ystäväsi* julkaistiin 2015 vuoden keväällä noin puoli-toista vuotta kestäneen tuotantoprosessin jälkeen. Single-julkaisut ovat soineet radiossa, kappaleet ovat löytäneet kuulijansa ja julkaisu on poikanut useita esiintymisiä. Näin ollen voisi todeta tavoitteen uskottavan pop/rock-tuotannon toteuttamisesta toteutuneen.

Nyt kun levyn julkaisusta on kulunut aikaa, materiaalia on helpompi reflektoida analyttisesti. Voin rehellisesti sanoa olevani tyytyväinen työmme jälkeen. Kappalemateriaali on mielestäni särmikästä ja toimivaa, vaikka vankkaa kokemusta pop/rock-biisien kirjoittamisesta ei meistä kummallakaan ollut. Miikan laulaminen on uskottavaa ja suorittamisen taso pysyy tasaisena läpi levyn.

Musiikin tekeminen on prosessi, jossa ei valmistu koskaan. Aina on mahdollista kehittää itseään ja muuttua ympäröivän maailman mukana. Suomenkielisessä pop/rock-musiikissa on lukuisia puolia, joidenka pintaa emme ole ehtineet edes raapaista. Uskon myös, että Miikalla ja minulla on tälle musiikille jotain annettavaa. Meillä on edessämme uudenlainen polku, jota voimme halutessamme kulkea vielä pitkän matkaa. Ensiaskleet on nyt kuitenkin otettu.

Lähteet

Kirjalliset

Karvonen, Reijo 2014. Luentomoniste Reijo Karvosen pitämällä ”Laulu Sivuinstrumentina” –opintojaksolla Metropolia AMK:ssa. Julkaisematon.

Laaksonen, Jukka 2006. Äänityön kivijalka. Helsinki: Idemco Oy, Riffi-julkaisut.

Sadolin, Catherine 2011. Kokonaisvaltaisen äänenkäytön tekniikka. Kööpenhamina, Tanska: Shout Publishings

Audiovisuaaliset (musiikkikappaleen mukaan aakkostettu)

Ahtaalla 2012. Artisti: Gasellit albumilta Kiittämätön. *Monsp Records*

Echo 2009. Artisti: R. Kelly albumilta Untitled. *Jive Records*

Haikeat sävelet 2011. Artisti: Zen-Miikka albumilta Haikeat sävelet. Omakustanne

Jäniksen vuosi 2013. Artisti: Gasellit albumilta Aina. *Monsp Records*

Kaukana 2011. Artisti: Zen-Miikka albumilta Haikeat sävelet. Omakustanne

Kuuntele 2015. Artisti: Hätä-Miikka albumilta Persaukinen ystäväsi. *Johanna Kustannus*

King Tim III (Personality Jock) 1979. Artisti: The Fatback Band albumilta XII. *Polydor Inc.*

Mother Popcorn (You Got To Have A Mother For Me) 1969. Artisti: James Brown albumilta It's a Mother. *Starday King Records Inc.*

Pillist kii v. Tohtori Käärme 2012. Artisti: Gasellit albumilta Kiittämätön. *Monsp Records*

Rapper's Delight 1980. Artisti: The Sugarhill Gang albumilta Sugarhill Gang. *Sugarhill Records.*

Remu 2015. Artisti: Hätä-Miikka albumilta Persaukinen ystäväsi. *Johanna Kustannus*

The Revolution Will Not Be Televised 1971. Artisti: Gil-Scott Heron albumilta *Pieces of a Man. Flying Dutchman.*

Musiikkialbumit (albumin nimen mukaan aakkostettu)

Gasellit EP 2010. Artisti: Gasellit. Omakustanne.

The Last Poets 1970. Artisti: The Last Poets. *East Wind Associates.*

Ääniteliite

Ääniteliite-CD on vain opinnäytetyötarkastuskäytössä. Äänitettä ei ole liitetty Theseukseen, koska se sisältää tekijänoikeuden alaista materiaalia. Kappaleiden julkaistut versiot löytyvät kuitenkin digitaalisesti esimerkiksi Youtube-palvelusta.

Raita 1. *Haikeat sävelet*. Zen-Miikka

Raita 2. *Remu*, demo. Hätä-Miikka

Raita 3. *Remu*, levyversio. Hätä-Miikka

Raita 4. *Kuuntele*, demo. Hätä-Miikka

Raita 5. *Kuuntele*, levyversio. Hätä-Miikka

Haastattelukysymykset

Haastateltavana Miikka Niiranen, Helsingissä 9.9.2015.

1. Minkälainen on musiikillinen taustasi?
2. Missä vaiheessa tuntui, että halusit myös melodisesti laulaa kappaleissa?
3. Missä vaiheessa tuntui, että halusit tehdä soololevyllisen täysin melodisesti laulettua musiikkia?
4. Miltä melodisen laulamisen äänittäminen tuntui ennen soololevyn teon aloittamista?
5. Miltä laulamisen äänittäminen tuntuu tällä hetkellä?
6. Tuntuuko, että rap-taustallasi on ollut vaikutusta pop/rock-laulamiseesi?
7. Missä asioissa koet kehittyneesi eniten levyn tekoprosessin aikana?
8. Missä asioissa koet vielä tarvetta kehittyä?
9. Minkälaisissa asioissa koit saaneesi apua minulta lauluja äänittäessä?
10. Missä asioissa koet, että minun pitäisi kehittyä melodisen laulun äänittäjänä ja tuottajana?